

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 6.11.2009
COM(2009) 623 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Prvine novega partnerstva med EU ter čezmorskimi državami in ozemlji

1. UVOD

Pridružitve čezmorskih držav in ozemelj¹ (v nadaljnjem besedilu: ČDO) Evropski skupnosti urejajo določbe dela IV Pogodbe ES ter podrobna pravila in postopki iz Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav z dne 27. novembra 2001². Sklep Sveta iz leta 2001 je zasnovan na načinu sodelovanja, enakem kot pri sodelovanju med državami EU in AKP, čeprav se države AKP močno razlikujejo od današnjih ČDO. Komisija je v želji, da bi spodbudila odprto razpravo o nadomestitvi izbranega načina sodelovanja z načinom sodelovanja, prilagojenim posebnim potrebam ČDO, njihovemu potencialu in edinstvenim odnosom z EU, 25. junija 2008 sprejela zeleno knjigo o prihodnjih odnosih med EU in ČDO³.

V tem sporočilu sta predstavljena pregled izida javnega posvetovanja, ki se je začelo z navedeno zeleno knjigo, in stališče Komisije glede bistvenih prvin novega partnerstva med EU in ČDO. To bo osnova za nadaljnje delo v letih 2011 in 2012 za zamenjavo sedanjega Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav po njegovem izteku 31. decembra 2013.

Komisija meni, da bi morali posebni odnosi med EU in ČDO napredovati od klasičnega razvojnega sodelovanja k vzajemnemu partnerstvu, ki bi podpiralo trajnostni razvoj ČDO ter širilo vrednote in standarde EU v širšem svetu. Komisija glede na informacije, ki jih je v odzivu na javno posvetovanje prejela od ČDO in štirih držav članic, s katerimi so povezane (Danska, Francija, Nizozemska in Združeno kraljestvo), meni, da bi bilo treba z novo obliko sodelovanja poskrbeti za okrepitev konkurenčnosti in prožnosti ČDO, pa tudi sodelovanja z drugimi pantericami ter pri tem primerno upoštevati raznolikost ČDO.

2. JAVNO POSVETOVANJE O PRIHODNJIH ODNOSIH MED EU IN ČDO

Na podlagi zelene knjige je bilo opravljeno javno posvetovanje, ki je trajalo od 1. julija do 17. oktobra 2008⁴, poleg tega pa je Komisija 3. oktobra 2008 v Bruslju organizirala konferenco za zainteresirane strani⁵, da bi jim predstavila vprašanja, poudarjena v zeleni knjigi. Komisija je s ČDO in z njimi povezanimi državami članicami razpravljala o zeleni knjigi tudi na letnem forumu ČDO 28. in 29. novembra 2008⁶.

Odzivi na zeleno knjigo ter izid razprav med konferenco za zainteresirane strani in forumom ČDO leta 2008 so pokazali, da neposredno udeležene strani večinoma soglašajo glede številnih splošnih vprašanj⁷. Udeleženci razprav so mnenja, da trenutna naravnost k boju proti revščini v odnosih med EU in ČDO ne ustreza več realnosti, zato jo je treba nadomestiti z novim pristopom. Osnovno vodilo nove ureditve mora biti edinstvenost odnosov med ČDO in EU. Pri tem je treba upoštevati posebne značilnosti ČDO, zlasti njihov ekonomski in socialni razvoj, raznolikost in občutljivost ter njihov pomen za okolje. Cilj novega pristopa bi

¹ Čezmorske države in ozemlja so navedeni v Prilogi II k Pogodbi ES. Vendar se ureditev glede pridružitve ni nikoli uporabljala za Bermude v skladu z željami tamkajšnje vlade.

² Sklep Sveta 2001/822/ES z dne 27. novembra 2001 (UL L 314, 30.11.2001, str. 1). Sklep, kakor je bil nazadnje spremenjen s Sklepom Sveta 2007/249/ES (UL L 109, 26.4.2007, str. 33).

³ COM(2008) 383 konč.

⁴ <http://ec.europa.eu/development/how/consultation/index.cfm?action=viewcons&id=3841>.

⁵ http://ec.europa.eu/development/geographical/regionscountries/regionscountriesocts_en.cfm.

⁶ http://ec.europa.eu/development/geographical/regionscountries/regionscountriesoctsforum_en.cfm.

⁷ Ne glede na posebnosti posameznih prispevkov, ki v tem sporočilu niso obravnavane posamezno.

morala biti tudi okrepitev njihove prožnosti in konkurenčnosti, zlasti v njihovih regijah. Eno ključnih sporočil je, da bi morali na ČDO, ki so postojanke Evrope po vsem svetu, gledati kot na premoženje EU in ne kot na breme.

V mnogih prispevkih je bilo poudarjeno, da bi morala solidarnost med EU in ČDO sloneti na dejstvu, da so vsi prebivalci ČDO načeloma⁸ državljani EU, saj so državljani z njimi povezanih držav, ter na tesnih vezeh, ki so jih ustvarili skupna zgodovina in skupne ustavne tradicije. Navedeno je tudi, da bi moral biti v prihodnosti v osrčju pridružitve potencial ČDO in ne boj proti revščini, pri čemer bi bilo treba obravnavati njihovo občutljivost. Po mnenju nekaterih udeležencev posvetovanja to pomeni tudi, da v prihodnosti ne bi smeli zmanjšati finančne pomoči, ki jo Skupnost namenja ČDO, in da bi bilo na splošno treba olajšati dostop ČDO do financiranja.

Med javnim posvetovanjem so bili nadalje potrjeni okoljski izzivi ČDO in njihov okoljevarstveni potencial, izraženi pa so bili tudi skupni interesi EU in ČDO na tem področju. V prispevkih je bil večkrat poudarjen pomen ČDO in njihove bogate biotske raznovrstnosti kot svetovne okoljske dediščine. Med drugim je bilo predlagano tudi, da bi lahko ČDO uporabili kot laboratorije za proučevanje vpliva podnebnih sprememb ali za preskušanje pilotnih okoljskih projektov. Številne zainteresirane strani so predlagale, naj se ČDO dajo na voljo posebni in dodatni viri za okoljevarstvene ukrepe, boj proti podnebnim spremembam in zmanjševanje tveganja naravnih nesreč.

Na splošno so bile izražene zahteve po obsežnejšem partnerstvu med EU in ČDO, vendar so le redki prispevki vsebovali predloge za dejanske odgovornosti, ki naj bi jih v okviru tega prevzeli ČDO. Po drugi strani so mnogi v svojih odzivih izrazili zahtevo po večjem upoštevanju ČDO in njihovi neposrednejši udeležbi pri oblikovanju politik EU na področjih, ki bodo verjetno vplivala nanje.

V več prispevkih je bila izražena potreba po podpori ČDO, da bi postali bolj konkurenčni, na primer z vzpostavitvijo centrov odličnosti, okrepitevijo regionalnega sodelovanja in povezovanja, krepitevijo vloge, ki bi jo ČDO lahko imeli kot postojanke EU v svojih regijah, poenostavitvijo pravil o poreklu ter sanitarnih in fitosanitarnih zahtev za uvoz v Skupnost itd. Ne glede na pomen, ki se pripisuje regionalnemu sodelovanju, se zdi, da je udeležba ČDO v procesih regionalnega povezovanja po možnosti odvisna od dejanskih prednosti, ki bi jih to imelo za posamezne udeležence.

Skoraj vsi prispevki so pozivali k oblikovanju novega okvira, ki bi omogočal ustrezno upoštevanje raznolikosti ČDO. Zlasti glede trgovinskih vprašanj so bili poudarjeni različni položaji posameznih ČDO. Zavzemanje za večjo prožnost pri obravnavanju izzivov posameznih ČDO je zato veliko. Vendar je bil v več prispevkih poleg poziva k večji raznovrstnosti poudarjen tudi pomen ohranitve usklajenega celovitega okvira za vse ČDO.

⁸ V skladu s členom 17 Pogodbe ES so državljani Unije vse osebe z državljanstvom ene od držav članic. Vsi državljani Grenlandije ter francoskih in nizozemskih ČDO imajo samodejno tudi državljanstvo povezane države članice, torej so državljani EU. Od 21. maja 2002 so državljani vseh britanskih ČDO tudi britanski državljani, a se temu državljanstvu lahko odrečejo, če želijo ostati samo državljani britanskih čezmorskih ozemelj.

3. NOVO PARTNERSTVO MED EU IN ČDO

Skladno z namenom pridružitve ČDO Skupnosti po členu 182 Pogodbe ES je treba ureditev Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav iz leta 2001 nadomestiti s sodobnejšo ureditvijo, ki bo zlasti ustrezno odražala soglasje med ČDO in z njimi povezanimi državami članicami glede zamisli, da mora solidarnost med EU in ČDO temeljiti na edinstvenih odnosih med njimi in na dejstvu, da so ČDO del iste „evropske družine“.

Komisija glede tega meni, da bi morala biti temeljna razloga pridružitve zagotovitev trajnostnega razvoja ČDO ter pomoč pri širjenju vrednot in standardov EU v širšem svetu. Na eni strani solidarnost, ki jo EU mora izkazovati prebivalcem ČDO, ki so zaradi državljanstva povezanih držav članic načeloma tudi evropski državljani, pomeni, da bi si morala EU prizadevati za trajnostni razvoj gospodarske, družbene in okoljske razsežnosti ČDO. Na drugi pa lahko ti posebni odnosi in tudi razprostrtost ČDO po zemeljski obli prispevajo k temu, da bo njihova pridružitve EU postala prednostni način širjenja vrednot in standardov EU v čim širšem zemljepisnem obsegu. Komisija je prepričana, da bi se morali prihodnji odnosi opirati na vzajemnost in skupne interese.

Glede na to novo utemeljitev bi moral biti v prihodnosti cilj pridružitve povečanje konkurenčnosti ČDO, krepitev njihove prožnosti in spodbujanje sodelovanja med ČDO in drugimi partnericami v regijah, v katerih so, v EU in zunaj nje. Za to ni dovolj zdajšnji odnos med donatorjem in prejemnikom pomoči, ampak je nujno oblikovati nov okvir sodelovanja.

Na tem področju sta notranja politika Skupnosti in zlasti njena regionalna politika zanimiva zgleda. To ne pomeni, da bi se morali ti politiki ali njuni deli nespremenjeni uporabljati v ČDO ali da bi bilo treba ČDO vključiti v njuno področje uporabe, pač pa, da bi morali podrobna pravila in postopki pridružitve ČDO Skupnosti po letu 2013 še naprej temeljiti na členu 187 Pogodbe ES in se pri tem navezovati na uspešne postopke izvajanja notranje politike Skupnosti.

Posebej pomembno je, da se regionalna politika Skupnosti uporablja v vseh 271 regijah EU, saj ta predstavlja enoten okvir politik, ki pa je oblikovan tako, da upošteva veliko raznovrstnost teh regij. Posebno pozornost je treba poleg tega nameniti strategiji EU za najbolj oddaljene regije, ki združuje celovit in skladen pristop k vsem politikam Skupnosti.

Razvoj trenutnega odnosa med donatorjem in prejemnikom pomoči v novo partnerstvo bi morala zaznamovati sprememba načina, na katerega bodo ČDO prejeli finančno pomoč po letu 2014, vendar to ne bi smelo vplivati na razprave o prihodnjem finančnem okviru. Pri tem bi se bilo mogoče zgledovati po strukturnih skladih, zlasti po strateškem pristopu kohezijske politike ter posledični tematski in finančni zgoščenosti v sedanjem programskem obdobju. Nadalje bi bilo treba finančno pomoč, ki jo Skupnost namenja ČDO, še naprej uporabljati le za sofinanciranje programov. Prispevki ČDO samih ali z njimi povezanih držav članic so porok za večjo samostojnost ČDO pri izvajanju programov.

Ne glede na navedeno Komisija priznava, da bi bila lahko ohranitev ukrepanja proti revščini v nekaterih ČDO utemeljena, če upoštevamo, da so nekatere ČDO trenutno upravičene do uradne razvojne pomoči⁹. Vendar pa je treba dejanske razvojne potrebe teh ČDO presoditi v povezavi z drugimi upravičenci do pomoči v EU ter pripraviti ustrezen seznam držav.

⁹ Angvila, Mayotte, Montserrat, Saint Helena, Turks in Caicoški otoki ter Wallis in Futuna.

Skupnost naj bi razvojno pomoč zagotavljala le redkim ČDO, če sploh katerim. Seveda pa to ne bi smelo vplivati na upravičenost ČDO do drugih oblik finančne pomoči pri izpolnjevanju ciljev pridružitve ČDO Skupnosti.

3.1. Trije osrednji cilji, prilagojeni posebnostim ČDO

3.1.1. Večanje konkurenčnosti

Spodbujanje konkurenčnosti v ČDO bi moralo biti v prihodnosti eden osrednjih ciljev pridružitve ČDO Evropski uniji. S poudarkom na ključnih dejavnikih konkurenčnosti, kot so izobraževanje, poklicno usposabljanje, tehnološki napredek in inovacije, informacijske in komunikacijske tehnologije, makroekonomska stabilnost, pravna država, dobro upravljanje (vključno z davčnim področjem), pregledne in utečene institucije ter trden okvir politik za pomoč malim in srednjim podjetjem, zlasti pri izbiri tehnologij in razvoju naložbenih projektov, kot tudi trajnostno upravljanje in vrednotenje okoljskega premoženja, bi ČDO lahko povečale svoje možnosti, da v svojih regijah postanejo centri odličnosti. K temu lahko veliko prispeva intenzivno sodelovanje poslovnih skupnosti.

3.1.2. Krepitev prožnosti

Drugi glavni cilj bi moral nadomestiti sedanji boj proti revščini z zmanjševanjem občutljivosti ČDO. Odzivi na zeleno knjigo so pokazali, da sedanja tradicionalna oblika razvojnega sodelovanja ni primerna za reševanje izzivov, s katerimi se spopadajo ČDO. Nujno je treba povečati prožnost ČDO, tudi zato, ker jih njihova občutljivost ovira pri razvoju njihovega potenciala.

Ne glede na posebni položaj najmanj razvitih ČDO bi bil torej lahko poudarek pridružitve v prihodnosti na izboljšanje sposobnosti ČDO za odzivanje na gospodarske pretrse, energetske odvisnosti in okoljske izzive ter svojo izredno občutljivost na posledice naravnih nesreč.

3.1.3. Spodbujanje sodelovanja

Spodbujanje sodelovanja med ČDO in drugimi partnericami bi moralo biti v prihodnje tretji glavni cilj pridružitve. Takšno sodelovanje ne le utrjuje trajnostni razvoj ČDO, temveč je bistveno tudi, če želijo ČDO prispevati k širjenju vrednot in standardov EU v širšem svetu, zlasti v svoji soseščini.

Vključitev ČDO na regionalne in svetovne trge ter njihovo dejavno sodelovanje z drugimi partnericami, kadar imajo to možnost, je ob trenutnih procesih regionalnega povezovanja v regijah AKP in sporazumih o gospodarskem partnerstvu med EU in regijami AKP nujno potrebno, da bi v celoti izkoristili svoj trajnostni razvoj in globalizacijo ter čim bolj zmanjšali njene negativne učinke. Obsežnejše sodelovanje bi lahko prav tako prispevalo k večji sposobnosti ČDO za obravnavanje svoje občutljivosti npr. z ekonomijo obsega, regionalnimi pobudami zmanjševanja tveganja naravnih nesreč ali čezmejnimi okoljevarstvenimi ukrepi. Spodbudilo bi lahko tudi kulturne izmenjave ter omogočilo boljše medsebojno razumevanje, spoštovanje raznovrstnosti in širjenje osnovnih vrednot. S tem bi lahko tudi strokovno znanje in izkušnje ČDO prispevali k pomoči EU državam v razvoju.

3.2. Načela in osi sodelovanja po novem pristopu

Komisija je za izpolnitev zgoraj opisanih treh ciljev, ki se v veliki meri prepletajo med seboj, določila načela in osi sodelovanja. Ti niso nujno enako pomembni za vse posamezne ČDO,

vendar jih je treba razumeti v kontekstu posebnega položaja ČDO. Poleg tega je treba ne glede na naslednji finančni okvir proučiti vprašanje najboljšega načina zagotavljanja tehnične in finančne pomoči, da bi se zastavljeni cilji pridružitve izpolnili, pri čemer pa je treba ustrezno pozornost nameniti usklajevanju s finančnimi instrumenti za sosednje najbolj oddaljene regije, države AKP ali zadevne tretje države. Vprašati se je treba tudi, ali so za ČDO primernejši horizontalni programi Skupnosti, do katerih imajo načeloma dostop, podobno kot se v nekaterih primerih za najbolj oddaljene regije uporablja neposredna ali posredna pomoč (kot je na primer posebni program „zmogljivosti“ v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave).

Glede na to, da ČDO pogosto poudarjajo težave, ki jih imajo zaradi omejenih institucionalnih zmogljivosti, ki so posledica njihove majhnosti, bi se morale ČDO skupaj s svojimi povezanimi državami članicami prednostno lotiti teh težav, po potrebi ob pomoči EU. ČDO (in/ali z njimi povezane države članice) bi si morali prav tako zagotoviti potrebne zmogljivosti za spremljanje relevantnih sprememb politik EU ter zbiranje statističnih podatkov, kar je nujno za postavitev skupne diagnoze socialnega, ekonomskega in okoljskega položaja ČDO za nadaljnji razvoj ustreznih politik in strategij.

3.2.1. Centri odličnosti in strokovnega znanja

Na podlagi natančne določitve izzivov in priložnosti, ki jih imajo ČDO v svojih regijah, bi morala pridružitve v prihodnosti spodbujati oblikovanje okvira politik za navzven naravnano strategijo rasti, ki bo k udeležbi spodbujala javne organe, zasebni sektor in civilno družbo.

Ko bo ocenjena primerljiva prednost ČDO, bi morala pridružitve zagotoviti načine za nadaljnji razvoj teh prednosti v posameznih ČDO, da bi dosegle vsaj raven standardov EU, s čimer bi bila mogoča izmenjava pridobljene odličnosti in strokovnega znanja z drugimi ČDO, sosednjimi državami in zlasti državami v razvoju ter drugimi zainteresiranimi partnericami. Takšno odličnost in strokovno znanje bi bilo mogoče izmenjevati tudi z EU, če bi bilo primerno.

3.2.2. Predpisi in standardi EU

Poleg spodbujanja ČDO v vlogi centrov odličnosti bi morala pridružitve v prihodnosti spodbujati vse ČDO in jim pomagati (finančno in sicer), da „nadgradijo“ svojo zakonodajo na ustreznih področjih politik na raven pravnega reda Skupnosti, če to še ni doseženo. Tovrstna nadgradnja bi morala biti vedno prostovoljna. S tem bi se lahko doseglo spoštovanje višjih okoljskih standardov, bolj zdravo poslovno okolje, povečanje izvoznih zmogljivosti (npr. z izboljšanjem sanitarnih in fitosanitarnih standardov) itd. V zvezi z gospodarskim sodelovanjem glede blaga in storitev bi lahko nadgradnja lokalne zakonodaje ter pomoč operaterjem pri prilagajanju k tako oblikovanemu novemu okviru zmanjšala heterogenost predpisov in netarifnih ovir, normirala carinske postopke ter olajšala regionalno in mednarodno trgovino, tudi z EU. Na področju obdavčitve so vsi zadevni ČDO zdaj prevzeli mednarodne standarde preglednosti in izmenjave informacij, kar je nujno treba hitro vpeljati, da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji na tem področju in nemoteno delovanje davčnih sistemov¹⁰.

¹⁰ Glej sporočilo Komisije z dne 28. aprila 2009 o spodbujanju dobrega upravljanja v davčnih zadevah (COM(2009) 201 konč.).

Z nadgradnjo lokalne zakonodaje bi lahko ČDO postali „zgled“ v svojih regijah, kar bi skupaj z bolj vzajemnim partnerstvom lahko pomagalo pri širjenju vrednot in standardov EU. Vendar pa je treba poudariti, da prostovoljno sprejetje predpisov in standardov EU v ČDO na danem področju politike ne bi bilo enakovredno vključitvi ČDO v to politiko Skupnosti. Prav tako to ne sme ovirati nadaljnega regionalnega povezovanja, če je del politike ČDO.

Čeprav pridružitve ČDO v prihodnosti ne bi smela povzročiti neposredne uporabe dane politike Skupnosti v ČDO, pa je treba presoditi, kako bi lahko ČDO, ki so prostovoljno prevzeli pravni red Skupnosti na danem področju, intenzivneje sodelovali v dialogu o naknadnem razvoju zadevne politike Skupnosti, ne da bi to vplivalo na vlogo držav članic v postopku odločanja. Tako bi bili lahko v prihodnosti v pridružitve vgrajeni mehanizmi za udeležbo v dialogu o politikah, ki bi bili zasnovan na obstoječih načelih in praksah tristranskih odnosov med Skupnostjo, ČDO in z njimi povezanimi državami članicami ter na povezanosti med ČDO in z njimi povezanimi državami članicami.

3.2.3. *Okolje in naravne nesreče*

Spodbujanje ukrepov na mednarodni ravni za reševanje regionalnih ali globalnih okoljskih problemov je tudi eden od ciljev okoljske politike Skupnosti. V tej politiki je strateški pomen ČDO na tem področju že potrjen. ČDO so vključeni v akcijske načrte za zaščito biotske raznovrstnosti ali boj proti podnebnim spremembam. Poleg tega imajo ČDO velike možnosti, da izboljšajo svetovna znanstvena spoznanja o biotski raznovrstnosti ter morskem okolju in virih.

Po odzivih na zeleno knjigo in ob upoštevanju sporočila z otoka Réunion¹¹ je Komisija pripravljena skupaj s ČDO in z njimi povezanimi državami članicami ter z vključitvijo civilne družbe proučiti predloge, ki bi lahko ČDO pomagali na poti k sonaravnemu razvoju (okolju prijaznemu gospodarstvu) in pri izvajanju okoljevarstvenih ukrepov (kot so prilagajanje podnebnim spremembam, vzpostavljanje mrež zavarovanih območij, opravljanje okoljskih presoj, ravnanje z odpadki in koriščenje energije iz obnovljivih virov).

Zmanjševanje tveganja naravnih nesreč je prav tako ključna prednostna naloga, ki se je morajo lotiti vse ČDO. Odziv je veliko učinkovitejši na regionalni ali še širši ravni. Ne glede na prizadevanja zadevnih držav članic za vključitev ČDO v regionalne in mednarodne načrte bi morala EU pomagati ČDO, da bi uveljavljali svoj glas v relevantnih regionalnih organizacijah ali pri regionalnih ali svetovnih strategijah na tem področju. Podpora, ki jo EU namenja zmanjševanju tveganja naravnih nesreč v ČDO¹², ne temelji zgolj na solidarnosti s ČDO, temveč tudi omogoča EU, da uporabi izkušnje, ki so jih pri tem pridobili ČDO, za učinkovitejše zmanjševanje tveganja naravnih nesreč v EU ali v državah v razvoju.

3.2.4. *Povezave z zunanjim svetom*

Nedvomno je relativna odročnost velik izziv za večino ČDO, če ne kar za vse. Medsebojne povezave so nujne za okrepitev nadaljnega gospodarskega razvoja in utrditev konkurenčnega položaja prek sodelovanja z drugimi partnericami v regijah ČDO ali v EU. Zato bi morala

¹¹ S konference „Evropska unija in njene čezmorske države in ozemlja: strategije za boj proti podnebnim spremembam in izgubljanju biotske raznovrstnosti“, ki je pod pokroviteljstvom francoskega predsedstva EU potekala na Réunionu od 7. do 11. julija 2008.

¹² Glej Strategijo EU v podporo zmanjševanju tveganja nesreč v državah v razvoju (COM(2009) 84 konč.), ki zajema tudi ČDO.

pridružitve v prihodnosti posebno pozornost nameniti spodbujanju ČDO, zlasti najbolj oddaljenih, pri obravnavanju vprašanj dostopnosti ter razvoju informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Ko se bo povečala dostopnost ČDO, bo mogoče proučiti načine spodbujanja obsežnejše uporabe izboljšanih zmožnosti medsebojnega povezovanja. Vendar pa se je treba izogibati ustvarjanju umetnih programov. Komisija je pripravljena proučiti, kako lahko ČDO razvijejo in/ali spodbudijo uporabo pristanišč in letališč ter infrastrukture pretovarjanja in skladiščenja po postopkih, različnih od postopka iz člena 36 veljavnega Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav, saj se ta ni izkazal za resnično učinkovitega.

Seveda pa je za spodbujanje sodelovanja med ČDO, sosednjimi državami, EU (vključno z najbolj oddaljenimi regijami) in drugimi pomembnimi partnericami nujno izboljšati dostopnost ČDO. To jim ne bo pomagalo le pri oblikovanju rešitev za skupne izzive, ampak je bistveno tudi za vlogo ČDO kot strateških postojank EU. V tem smislu se lahko prenos tehnologij najlažje omogoči s sodelovanjem poslovnih skupnosti, na primer na področju turizma, energije iz obnovljivih virov ali akvakulture.

3.2.5. Trgovinsko in gospodarsko sodelovanje

Prihodnje določbe o trgovinskem in gospodarskem sodelovanju s ČDO bi morale ohraniti sedanje nevzajemne tarifne preferencialne, ki so bili odobreni ČDO. Vendar pa to ne sme vplivati na kakršne koli potrebne preglede, na primer v zvezi s postopki pretovarjanja, pravili o poreklu in kumulaciji porekla, vključitvijo določbe o izvrševanju preferencialnih tarif v primeru goljufij ali nepravilnosti¹³, ali v zvezi s posledicami odločitve ČDO (ki jo podpre povezana država članica), da se vključi v preferencialne dogovore med Skupnostjo in drugimi partnericami v regiji, v katero spada ČDO, kot so sporazumi o gospodarskem partnerstvu¹⁴. Slednja odločitev bi pomenila tudi, da bi trgovinski odnosi med to ČDO in Skupnostjo postali vzajemni.

Ker se trgovinsko okolje ČDO in njihov privilegirani položaj znotraj trgovinske politike EU spreminja zaradi večstranske liberalizacije ter sporazumov o gospodarskem partnerstvu z regijami AKP, želi Komisija poleg drugih načinov krepitve konkurenčnosti ČDO ter zmanjšanja njihove občutljivosti poudariti pomen vključevanja ČDO v regionalne in svetovne trge. Zato so bili ČDO, ki se nahajajo v regiji AKP, zaproseni, naj sprejmejo stališče glede sporazumov o gospodarskem partnerstvu. Vendar pa bi moralo biti popolno regionalno povezovanje z državami AKP skupna odločitev vseh partneric. Zato bi bilo treba v okviru pridružitve v prihodnosti poskrbeti za obravnavanje razlik med ČDO, ki bi lahko bile posledica sprejetih odločitev ali njihovega posebnega položaja, kar drži za najbolj oddaljene ČDO.

ČDO morajo ne glede na to še naprej izpolnjevati ustrezne obveznosti, ki jih imajo v zvezi s trgovino kot tretje države, saj niso del enotnega trga. V prihodnosti pa bi morala pridružitve olajšati izpolnjevanje teh obveznosti za ČDO, tako da bi jih spodbujala in jim pomagala pri izboljšanju notranjih standardov.

¹³ Kot v okviru splošnega sistema preferencialov in sporazumov o gospodarskem partnerstvu.

¹⁴ Sporazum o gospodarskem partnerstvu med državami CARIFORUM in EU že omogoča vključitev ČDO v področje uporabe sporazuma. Če bi ČDO in z njimi povezane države članice za to zaprosili, bi se Komisija strinjala z njihovo vključitvijo v sporazum o gospodarskem partnerstvu.

Komisija se poleg tega zavzema za posodobitev pravil o poreklu za ČDO. Glede na tekoče reforme in pomen poenostavitve, preglednosti in obvladljivosti bi morala takšna posodobitev privedi do oblikovanja sklopa pravil o poreklu, prilagojenih ČDO, ki bi se načeloma uporabljala za vse ČDO. Vendar se bodo morda nekateri ČDO odločili za uporabo pravil, ki se že uporabljajo za trgovino med njihovimi sosedi AKP in EU, da bi tako ohranili možnost kumulacije porekla med ČDO in AKP v svoji regiji.

4. SKLEP

Komisija si prizadeva za velike spremembe v ureditvi pridružitve ČDO Evropski uniji. Takšne spremembe bi morale ponazarjati edinstvenost njihovih medsebojnih odnosov, saj ČDO in EU združuje posebna vez, čeprav ČDO niso resnično del EU. Zato bi se moralo oblikovati partnerstvo, ki bi temeljilo na skupnih interesih, vzajemnosti, pravicah in obveznostih. V tem okviru bi morala solidarnost EU s ČDO zagotoviti njihov trajnostni razvoj s krepitvijo njihove konkurenčnosti in zmanjševanjem njihove občutljivosti, medtem ko bi morali ČDO prispevati k širjenju evropskih vrednot.

Da bi prispevala k oblikovanju nove strategije EU za ČDO, namerava Komisija pred pripravo predloga za nov sklep o pridružitvi čezmorskih držav podrobneje proučiti zlasti:

- glavne cilje in priložnosti vsake ČDO v njenem regionalnem okolju, pa tudi primerljive prednosti vsake ČDO, njihov strateški potencial in trenutno konkurenčnost v zvezi z razvojem okolja, ki bi spodbujalo poslovno sodelovanje in vzpostavljanje zmogljivosti;
- stopnjo približevanja lokalne zakonodaje v posamezni ČDO pravnemu redu Skupnosti na ustreznih področjih politik;
- možne načine izboljšanja dostopnosti ČDO, tudi prek informacijskih in komunikacijskih tehnologij;
- učinek in možnosti regionalnega povezovanja in globalizacije za ČDO;
- spodbujanje intenzivnejšega sodelovanja glede okoljskih vprašanj, med drugim glede podnebnih sprememb, biotske raznovrstnosti ter zmanjševanja tveganja naravnih nesreč v ČDO;
- trenutne potrebe po razvojni pomoči;
- možna pravila o poreklu, prilagojena ČDO;
- možne finančne mehanizme.

Namen je nadaljevati in poglobiti razmišljanja o tem v letih 2010 in 2011, skupaj s ČDO in z njimi povezanimi državami članicami. Tako bo mogoče še pred koncem leta 2013 pripraviti rešitev za konkretne zakonodajne predloge, ki bodo spremenili trenutno ureditev pridružitve.